

Aan het College van Burgemeester en Wethouders
t.a.v. mevrouw M. Overmeen en de heer E. van Mierlo
Haven Zuidzijde 30
7607 EW Almelo

Almelo, 22 mei 2023

Betreft: Ongevraagd advies n.a.v. programma's Sociaal & Vitaal en Zorg & Veiligheid.

Geachte mevrouw Overmeen en heer van Mierlo,

Hierbij ontvangt u een ongevraagd advies aangaande de Programma's Sociaal en Vitaal en Zorg en Veiligheid.

De Adviesraad heeft begrepen dat er in het traject naar besluitvorming en vaststelling in de Perspectiefnota inspraakmogelijkheden van betrokkenen zou zijn. De Adviesraad Sociaal Domein ging er in eerste instantie van uit dat ook haar een advies gevraagd zou worden.

Nu gebleken is dat uw college hier geen gebruik van zal maken heeft de Adviesraad besloten een ongevraagd advies uit te brengen.

Inleiding

Met betrekking tot de in de twee programma's genoemde en terugkerende thema's en onderwerpen heeft de Adviesraad u in het verleden, in een ander verband, al uitvoerig geadviseerd. Zie hiervoor o.a. de reacties van de Adviesraad op de strategische beleidsdocument sociaal domein, februari 2022, en de notitie sociaal domein, aandachtspunten, mei 2022. Het betreft dan met name het bevorderen van het zelf oplossend vermogen, versterken sociale structuren en voorzieningen, maatwerkvoorzieningen en de effectieve uitvoeringsorganisatie.

Graag ontvangen wij nog uw reactie hierop.

In dit advies zal de Adviesraad nader en beknopt ingaan op de in de twee Programma's beschreven uitwerkingen.

Sociaal en Vitaal

Koers en uitgangspunten

De in het programma Sociaal en Vitaal beschreven koers en uitgangspunten ("*waar willen we staan in 2026 en hoe werken we daar de komende jaren programmatisch naar toe?*") is naar het idee van de Adviesraad ambitieus en op hoofdlijnen in overeenstemming met wat de Almeloze samenleving vraagt.

De Adviesraad onderschrijft de noodzaak om periodiek te kunnen weten of het programma op koers ligt. Maar mist vervolgens een (beknopte) beschrijving van de wijze waarop het college onderzoek kan (laten) doen naar de voortgang. Ook zal voor veel onderzoek een inventarisatie van de huidige situatie (0-meting) noodzakelijk zijn om te bepalen of we voortgang boeken of niet.

Ook zullen de (strategische) doelen, onder andere op blz. 13, meetbaar geformuleerd dienen te worden.

Samenwerking

De Adviesraad onderschrijft van harte de veelvuldig in het programma genoemde noodzaak tot het komen van samenwerking tussen gemeente en zorgpartijen. De Adviesraad heeft dit meerdere keren kenbaar gemaakt.

Leefgebieden

Het programma bepleit een aanpak van psychische/mentale problematiek die zich richt op leefgebieden waar de mentale gezondheid extra aandacht verdient.

Beschikt de gemeente over een voldoende analyse van deze leefgebieden – 0-meting - om een passende en effectieve aanpak te bieden? Zie ook “Koers en uitgangspunten”, hierboven.

Visie

De Adviesraad adviseert u de eerste alinea op blz. 10 Visie weg te laten en dit hoofdstuk te beginnen met “Alle kinderen verdienen gelijke kansen”. Dat is o.i. wat u bedoelt.

Psychisch kwetsbaren

Daar waar deze paragraaf gaat over de kwetsbaarheid van jongeren verwijzen wij u graag naar de motieven en onderbouwing in het schriftelijke verzoek van de Adviesraad duidelijkheid te krijgen over het verlengde jeugdzorgbeleid (18+) van de gemeente Almelo.

Beoogde effecten

Zeker bij deze beoogde effecten zijn doelstellingen waarin “beter”, “minder”, “weerberaarder”, “lekkerder”, “verkleining” etc. niet geschikt voor effectmetingen. De Adviesraad is benieuwd naar het systeem van Rijker verantwoord, zoals in deze paragraaf genoemd.

Machteld Huber

“We werken vanuit het positieve gezondheidsmodel van Machteld Huber”.

Navraag leert ons dat met “we” bedoeld kan worden: de medewerkers van Avedan, de medewerkers van de sociaal wijkteams en medewerkers van de Klup. Of, gezien de aard van het programma: medewerkers van de gemeente Almelo, de ambtenaren.

Deze veronderstelling heeft bij de Adviesraad nogal wat teweeggebracht.

We zullen hieronder puntsgewijs een aantal overwegingen weergeven. Onder aan dit advies treft u de (wetenschappelijke) verantwoordingen aan.

- er is nog weinig tot niets bekend over onderzoeken naar de effectiviteit van de Positieve Gezondheid;
- er is nog weinig tot niets bekend of dit concept aansluit bij de houding en werkwijze van de zorgprofessional;
- vergelijkbare gezondheidsdefinities en -inzichten die bruikbare *elementen* bevatten zijn al jaren te vinden in de internationale wetenschappelijke literatuur;
- de veelomvattendheid van het concept kan leiden tot medicalisering van sociale problemen en levensproblemen en de nadruk op aanpassing en zelfmanagement kan bijdragen aan vergaande individualisering van gezondheid;
- met de zes dimensies wordt “alles” tot gezondheid gerekend. Vakgebied en uitoefening zijn hierdoor onbegrensd en wordt medicalisering in de hand gewerkt.
- PG legt de nadruk op gedrag waardoor mensen met een bio-psychosociale problemen zich miskend kunnen voelen;

- Huber verwacht gezondheid met gedrag;
- het uitgangspunt van eigen regie kan niet door iedereen worden waargemaakt (beperkingen). Zijn wilsonbekwamen, mensen met overmatige kwetsbaarheid of ouderen met leeftijdsbeperkingen dan ongezond?
- een cursus van tien weken Positieve Gezondheid-module bij Hogeschool Saxion kost €625,-
- integratie van de Positieve Gezondheid in de gemeentelijke organisaties werpt een nieuwe schutting op in relatie met ketenpartners die Huber niet steunen dan wel afwijzen;
- ook in recente publicaties van de gemeente Almelo neemt het onderkennen van het belang van de bewezen effectiviteit toe. Zoals dat de laatste jaren in heel het brede veld van de

jeugdzorg gangbaarder is geworden. Bijvoorbeeld bij de inkoop Jeugdzorg. Almelo betaalt niet voor een mooie gedachte maar voor een bewezen effectieve aanpak. Introductie van de methode Huber zet deze ontwikkeling weer op een achterstand.

Op 16 mei jl. hebben het Rijk en de gemeenten overeenstemming bereikt over de hervormingsagenda. Hierin: de gemeentelijke wijkteams moeten professioneler worden met meer hoogopgeleide leden, zodat zij beter kunnen beoordelen of een jongere hulp nodig heeft, en zo ja welke. Er moeten meer data worden verzameld en er moet meer onderzoek komen naar de effectiviteit van interventies: alleen bewezen werkende behandelingen mogen dan nog worden toegepast.

- introductie van de positieve gezondheid vergt een flinke omslag in denken en doen, ook binnen de ambtelijk organisatie. Programma's als Zorg en Veiligheid en Sociaal en Vitaal kunnen niet langer geschreven worden vanuit de vraag "waar gaat het mis?" en "wat doen we eraan?". Zoals dat nu is gebeurd. Dat zal duidelijk zijn!

De Adviesraad vindt de huidige ontwikkelingen rondom de Positieve Gezondheid binnen het Huis van de Stad zorgelijk en gevaarlijk voor de burger die welke zorg dan ook nodig heeft.

Preventie en innovatie

De Adviesraad onderschrijft de samenwerking met maatschappelijke partners inzake preventie en innovatie. Bij deze partners ligt een gedurende vele jaren opgebouwde ervaring en expertise op het gebied van preventie en innovatie. Meerdere partners beschikken over een goed geoutilleerde Research en Development Afdeling waar de gemeente Almelo, als nieuwkomer in deze sector, gebruik van kan maken. De Adviesraad denkt hierbij ook aan de methodieken van effectmeting en Outcome Management zoals deze bij partners in gebruik zijn. Over effectmetingen adviseerde de Adviesraad al eerder. Over de client-tevredenheidsmetingen komt binnenkort een advies naar u toe.

Het is niet altijd nodig (dure) onderzoeksbureaus in te schakelen als de kennis en ervaring ter plaatse aanwezig is.

De Adviesraad wenst bij uw college nogmaals de verontrustende situatie bij veel jongeren in het post-coronatijdperk onder de aandacht te brengen. De Adviesraad heeft de inzet van passende preventieprogramma's tijdens de pandemie ten zeerste gemist. Waar deze in ons werkgebied wel voorhanden waren. Ook effectief bewezen programma's.

Doorlopende lijnen en ketensamenwerking

Het in deze paragraaf verwoorde over ketensamenwerking en doorlopende lijnen heeft onze volledige instemming.

Zelfregiecentrum, samenwerkingsstructuur

De Adviesraad laat zich graag informeren over de in Doel 1, blz. 20, genoemde zelfregiecentrum en de in doel 3 genoemde samenwerkingsstructuur 12-18-jarigen.

Verantwoording voor paragraaf over Positieve Gezondheid

De hype van positieve gezondheid voorbij: op weg naar persoonsgerichte zorg, de Essenburgh, dr. P. Valentijn

Transitieonderzoek in de (Nederlandse) gezondheidszorg (onder andere verzameld in Broerse & Bunders, 2010; Broerse & Grin, 2017)

Positieve gezondheid kritisch beschouwd, AnneLoes van Staa, Mieke Cardol en Angelique van Dam, november 2017, artikel

Tijdschrift Positieve Psychologie, Van Staa, Cardol en Van Dam, jan. 2018

Bannink, F.P. & Jansen, P.J.H.A. (2017). Positieve gezondheidszorg. Amsterdam: Pearson.

Kingma, E. Kritische Vragen bij Positieve Gezondheid. *Bijblijven* **35**, 49–54 (2019).

Poiesz, T., Caris, J., & Lapré, F. (2016). Gezondheid: Een definitie? TSG Tijdschrift Gezondheidswetenschappen, 94(7), 252-255.

Zorg en Veiligheid

Preventie en vroeg-signalering

De preventie en vroeg-signalering in dit programma heeft de volle belangstelling en ondersteuning van de Adviesraad.

Strategische doelen

Bij deze paragraaf gelden dezelfde opmerkingen als bij “beoogde effecten” van het programma Sociaal en Vitaal. Bij gebrek aan 0-meting en niet Smart geformuleerde doelstellingen is het “lastig” tot valide onderzoeksresultaten te komen.

AVE

De regievoering in de zorg(-verlening) heeft de volle aandacht van de Adviesraad.

Zeker bij een integrale aanpak met “een duidelijke regie en sturing op resultaatgerichte inzetbaarheid van zorg en ondersteuning”. De Adviesraad vroeg u onlangs in een onderbouwd en gemotiveerd informatieverzoek naar de taken en bevoegdheden van de regisseur in het 1 plan, 1 huishouden en 1 regisseur concept. En om een heroverweging van deze functie verzocht. Met de nadruk op de veronderstelde afwezigheid dan wel onduidelijkheden van en in doorzettingsmacht van de regisseur in deze.

Dezelfde vragen komen wij weer tegen in de paragraaf “AVE in de praktijk”. Hierin is sprake van regie bij de wijkcoach, de procesregisseur, een MDO, een procesmanager, een ambtenaar openbare orde en de burgemeester. Plus de sinds kort aangetreden wijk GGD 'er. En ook de op blz. 18 genoemde “regie van de gemeente”. En de eerdergenoemde Regionale doorzettingsmacht.

De afspraak is gemaakt dat de Adviesraad over het belang dat Almelo hecht/niet hecht aan de doorzettingsmacht van de regisseur en waar en hoe deze is belegd, zij nader geïnformeerd zal worden.

Meer veilige omgeving voor jongeren. Fenomenenonderzoek

De Adviesraad geeft u ernstig in overweging om in deze paragraaf (en in de praktijk van de uitvoering)

ruimere aandacht te besteden aan de verantwoordelijke OUDERS van de bedoelde jongeren. Er zijn onderhand voldoende voorbeelden bekend waarbij een aanpak van de jongere los van zijn/haar ouders/opvoeders tot weinig of geen resultaat leidt. De neiging in preventie- en behandelland om minderjarigen te benaderen, te informeren, voor te lichten en te veranderen los van hun bevoegd gezag is veelal tot mislukken gedoemd. (Wat in de bodem juist heel gezond is.) De Adviesraad wil u hierover met genoegen nader informeren.

De leeftijdsbepalingen in de WGBO bieden een nauwgezette juridische begrenzing van e.e.a.

Samenwerking partners en gezamenlijk verantwoordelijkheid Doel 3

Ook hier wenst de Adviesraad haar steun uit te spreken voor dit uitgangspunt. Evenals voor de even verderop genoemde randvoorwaarden voor samenwerking.

Namens de Adviesraad Sociaal Domein vragen wij uw aandacht voor bovenstaande aanbevelingen en vragen.

Met vriendelijke groet,

Adviesraad Sociaal Domein
Almelo

Rita ter Hedde,
Secretaris

André Witvers,
Wvd. Voorzitter